

וקראת לשבת עונג

אלון תרני בפאכע באגדע וברסול פלאנץ

טל': 054-8457834 | לקבלת העלון בדוא"ל: alon102010@gmail.com

לענין שאול בן סלביה זצ"ל | לענין אסתר מישה בת זהירה עליה | לענין יצחק בן מישה אסתר עליה | לענין שמעון בן חביבה עליה | לענין רחל שגח בה מנורה עליה

לענין מרן הגאון ר' שלום בן תופחה זצוק"ל, מרן הגאון ר' ירחמיאל גרשון בן מרים זצוק"ל והגאון ר' שמעון בן חביבה זצוק"ל, ר' אברהם בן אסתר ע"ה

גליון מס' 709
פרשת שופטים
ב' אלול התשפ"ג

לאורו נלך

קווים מדרמות המופלאה של מרן
מלכא, רבני עובדיה יוסף זצוק"ל

סידור חופה וקידושין

סיפר מרן זצוק"ל ל זה לשונו הטהור:

פעם בא אחד מהרפורמים האלה אצלי, אמר לי אתם עושים הפליות, למה לא תיתן לי זכויות? יש לי קהילה ואני רוצה לסדר קידושין.

אמרת לי, בבקשה, מי אמר לך שאני עושה הפליות?

אמר, נו, נתן לי אישור.

אמרת לי, מעולם לא נתתי אישור לשום אדם בעולם, לא לרב ולא לערב רב' לסדר חופה וקידושין, רק אחרי שבחנתי אותו שיודע לסדר חופה וקידושין, אם לא – אסור לסדר חופה וקידושין, כמו שכתוב בגמ': כל מי שלא יודע בטיב חופה וקידושין אסור לו לסדר.

אני יקל מעליך, תחזור על סימנים אלו ואלו תבוא אלי ואבחון אותך. אם תדע, אתן לך לסדר חופה וקידושין. לא תדע, לא אתן לך.

הלך ולא חזר. יש הרבה הלכות, ראה כך נתבלבל. התפטרתי ממנו, ברוך שעקר עבודה זרה מארצנו! אבל יש אנשים שאינם יודעים בין ימינם לשמאלם, לא יודעים מה זה "עד", חושבים שצריך שיעמוד כמו גולם, פתאום הצלם מכוון את הצלמוניה (מצלמה) על פניו והוא לא ראה את הקידושין, אין קידושין כלל.

בעוונות הרבים, הצלם הוא המנחה, הוא המדריך, אם אחד מסתיר לו מתחיל לצעוק 'הלו הלו', מה זה 'הלו הלו', אתה והצלם שלך...

מכאן נלמד, חומר זהירות שיש בזמן החופה והקידושין, לבל יסיחו העדים דעתם שאם לא כן אין קידושין.

בפתח הגליון

ברכה"ג שלם מאיר ואלק שלם"א

השופט האישי

פעם פגש הגאון רבי אברהם יפה'ן זצ"ל, ראש רשת ישיבות נובהרדוק, ברב קשיש, משרידי הדור הקודם, שלמד בשעתו בישיבת וולוז'ין, אם הישיבות. וסח לו, שעודו זוכר את ביקורו של הגאון הצדיק רבי איצלה בלאזר זצ"ל, רבה של פטרבורג הבירה ומגדולי תלמידי הגאון רבי ישראל מסלאנט זצ"ל, מייסד תנועת המוסר. זוכר הוא שכיבדוהו לשאת דברים בפני בני הישיבה, ודרשתו הקצרה הדהימה כל כך, שנסארה חרות בזכרוננו עשרות שנים!

וכך אמר: וולוז'ין עיירה קטנה היא, שחיה מתנהלים על מי מנוחות. אבל אני כיהנתי כרב בפטרבורג הבירה. אם אחד מכם ייקלע למטרופולין, יתאה למראה השוטרים הרבים הניצבים בכל קרן רחוב. תושבי הכרך הגדול ממרהים בחיפזון, רצים איש לעסקיו למסחרו. היחידים החובקים ידיים, מתנהלים לאיטם ומטיילים להנאתם, הם השוטרים.

והיה כי ישאל: "מדוע אין הם עובדים?" יענהו: "אדרבה, זו עבודתם!"

יתמה: "מי הכסיל המוכן להעניק משכורת עבור אפס מעש?! ישיבוהו: "אתה האיש. שכן השוטרים מקבלים משכורתם מקופת הציבור, מהמיסים שאתה משלם..."

מיד יכעס ויקצוף: "מי צריך אותם, למי הם נחוצים! יש לפטרם, ולחסוך בכך הון רב!" אך מובן שכעסו אינו מוצדק. שכן גם אם הוא אזרח הגון וישר דרך, שמעודו לא גנב ולא גזל. אוהב שלום ורודה שלום, אוהב את הבריות ורוצה בטובתם. אבל חייב הוא להבין שיש בחברה גם גנבים ושודדים, ואף ליסטים ורוצחים. יש מחרחרי ריב ומלבי מהומות, ואלמלא השוטרים - היו מערערים את סדרי החיים, גונבים וחומסים ופורעים פרעות. וכבר אמרו רבותינו: הווי מתפלל בשלומה של מלכות, שאלמלא מוראה של מלכות - איש את רעהו חיים בלעו.

מאחר וכך - הוסיף ושאל בניגון של קושיא - הן יש מקום לשאלה ולתמיהה: מדוע זקוקים למשגיח... בישיבה?! הרי בישיבה כולם אהובים וברורים, כולם רוצים ללמוד ולהתעלות, מדוע יש בה צורך במשגיח...? כך שאל - וירד מן הבימה, מותיר את השאלה לסר בחלל...

היש פלא בכך שדרשה זו הותירה את רישומה ונזכרה עשרות שנים?! ובאמת, מה התשובה?

התשובה היא - אמר רבי אברהם יפה'ן זצ"ל - שההנחה היתה שגויה. השוטרים לא נועדו להרתיע את הגנבים. עליהם הם רק מקשים את החיים. ועובדה היא, שהגניבות לא פסקו. האמת היא שהשוטרים נועדו להרתיע אנשים ישרים לבל יתפתו לשלוח יד בממון חבריהם, ולא יצטרפו אל הגנבים. להשפיע על יצרם לבל יעמידם במבחן! ובאותו פיתגם ידוע שאת הדלת אין נועלים מפני הגנבים - הללו יודעים לפרוץ גם דלתות נעולות! את הדלת נועלים כדי שלא להעמיד במבחן אנשים הגונים... לפיכך יובן מדוע גם בישיבה הקדושה, בה כולם אהובים וברורים, ורוצים ללמוד ולהתעלות, יש צורך במשגיח שיפקח שהרצונות יתממשו וההתמדה אכן תשרור.

כי בישיבה בה אין רוצים ללמוד - משגיח לא יעזור...

ולפיכך - וזה העיקר - יובן כי כל אדם צריך לפקח על עצמו, להעמיד כביכול "משגיח" על גביו, שיראה ויבחן האם רצונותיו הטובים באים לידי מימוש ויישום. וזהו שנאמר בתחילת הפרשה: "שופטים ושוטרים תתן לך", לעצמך, "בכל שעריך", בכל מעשיך ופעולותיך...

מטמונים מהפרשה

הגיגים ומעשיות

"והיה כשבתו על כסא ממלכתו וכתב לו את משנה התורה הזאת" (יז, יח).

מדוע נאמר: "והיה כשבתו", ולא: "בשבתו"? אמר הגאון רבי דוב בעריש וויזנפעלד, המכונה "הגאון מטשעביץ", ששמע בשם רבינו יוסף באב"ד, בעל ה"מנחת חינוך", שביאר שמדרך מלכים שבתחילת מלכותם הם מתנהגים בענווה ובסלחנות כלפי נתיניהם, אולם לאחר זמן מתחזקת אצלם מדת הגאווה והם משנים את טעמם ומתגאים יותר ויותר...

משום כך - אמר ה"מנחת חינוך" - התורה מצוה מצוה מיוחדת למלך שיכתוב לעצמו ספר תורה שיהיה עמו תמיד, כי אז כל ימיו ימלוך "כשבתו", דהיינו באותה מידת ענווה כפי שהיה בתחילה מכיון שהתורה מעדנת את מידותיו של האדם ועל כן תשפיע גם על המלך!

"שקר ענה באחיו" (יט, יח).

בבית כלא אחד נערך טקס לשחרור אסירים. עשרות עשירים נדונו לקיצור זמן מאסרם עקב התנהגות טובה והתחייבות מפורשת וברורה שלא לחזור לדרך הפשע. בטקס השתתפו שרים ומפקדי המשטרה. אמור נא לי - פנה אחד השרים אל אסיר שעמד להשתחרר - על מה ולמה ישבת בבית הסוהר?

לבושתי - השיב האיש - נידון הייתי על מעשי גניבה שפלים... ועכשיו - המשיך השר ושאל - האם לא תחזור לגנוב יותר?...

אודה על האמת - השיב האסיר המשתחרר - לאחר מה שעבר עלי בכלא, לא אחזור שוב למעשי הגניבה חוץ מפעם אחת שאולי אשוב ואגנוב... ומהי אותה פעם? התעניין השר.

בבית הכלא - השיב האסיר - בא לבקר אותנו פעמים רבות הצדיק רבי אריה לוי, המכונה "אבי האסירים", ושמתי לב שלצדיק זה אין שעון יד... כעת, כאשר אני משתחרר מבית הכלא, אני רוצה מאד לקנות לו שעון, ולכן אראה - אם יש בידי סכום כסף מספיק לשם כך - אקנה, ואם לאו - אגנוב!...

השר התפלא מאד וביקש להפגש עם הצדיק, רבי אריה. כאשר נפגשו סיפר השר לרבי אריה את כל מה שאירע ושאל אותו מהו סוד השפעתו הרבה על האסירים.

בהכירי את האנשים הללו - השיב רבי אריה - אני יודע שלא יוכלו לקיים בשלב ראשון את כל מצוות התורה, משום כך אני מעודד אותם לקיים מצוה אחת: מידת האמת! אני מחנך אותם שבכל מצב ובכל מקרה לא יוציאו שקר מפיהם ויאמרו רק את האמת!

אם כך יעשו - סיים רבי אריה - בוודאי לא ישובו למעשיהם הרעים והדבר יביא לידי כך שלבסוף ישמרו את כל התורה כולה!

ביני לבני

הרה"ג פנחס ברייער שליט"א מח"ס "לגדול" על חינוך ילדים

השיבה שופטו

ישנו הבדל מהותי בין תפקידו של השופט לתפקידו של השוטף, למרות ששניהם דואגים לאכיפת החוק. השופט בידו הכוח לחון או לחייב, לוותר או להעניש. הוא גם שומע את שני הצדדים, הוא רואה את התמונה הכוללת ולבסוף הוא זה שאמור להחליט את מי להרשיע ואת מי להצדיק. השופט, לעומת זאת, אחראי אך ורק על החלק הביצועי. הוא אמור ליישם את החלטות השופט. ברור לכל בר דעת שגם אם השופט חושב אחרת או מרגיש אחרת ומבחינתו נעשה כאן עוול לנאשם חף מפשע, אין באפשרותו לשנות מהחלטת השופט כמלוא נימה.

כל בית הוא בעצם עולם קטן, מדינה בקטן, יש בו מערכת אכיפה האמורה לפקח על עניני הבית, האחראית על הקניות, על התפקידים, על ביצוע מטלות, האחראית מי ייסע ולהיכן, מי ישתתף בחתונה היום ומי ייסע בשבוע הבא לבר מצווה, למי

עולים במעלות

הגות, מחשבה ומוסר

"ונתתי דברי בפיו"

סיפר רבי אליהו מן בשם ד"ר רוטשילד, שבזמנו קרא לו הסטייפלר, וביקש ממנו תרופה עבור בעיה כלשהי במעיים. ד"ר רוטשילד נתן לו תרופה מסוימת. הסטייפלר פתח את הקופסה, הריח ואמר: "נודף מכאן ריח של יין נסך". אמר לו ד"ר רוטשילד: "רבי משה סולוביצ'יק משוויץ משתמש בתרופה הזאת". אמר לו: "אם כך, גם אני אשתמש בה". עד כאן סיפור המעשה.

רבי אליהו מן סיפר מעשה זה לרבינו ושאל אותו: "כבוד הרב, ממה נפשך - אם היה בתרופה יין נסך - מה בכך שר' משה סולוביצ'יק משתמש בה? ואם לא היה יין נסך - מה בכלל הבעיה?"

אמר לו רבי חיים: "כתוב שאין הקב"ה מביא תקלה על ידי צדיקים, בפרט בענייני מאכלות אסורות. באמת היה שם יין נסך, אבל אם רבי משה סולוביצ'יק שתה מהתרופה הזו, על כרחך שהיה שם ביטול ברוב, והריח נובע משם". שאל רבי אליהו: "ור"ח לבד אינו מטמא?"

אמר לו רבי חיים: "כתוב ב'פתחי תשובה' (יורה דעה סימן קטז): 'מי שרוצה להחמיר לנהוג אסור בדבר שלא מצינו שהחמירו אמוראים, כגון מה שנתבטל בשישים או בכלי שני, הוי כמו אפיקורסות ויצא שכרו בהפסדו'.

"היו כאן, אפוא, שני ריחות: ריח של יין נסך וריח של אפיקורסות, והסטייפלר העדיף את ריח היין הנסך, על פני ריח האפיקורסות"...

עוד סיפר נכדו של מרן הגר"ח זצ"ל: יהודי אחד הגיע אל רבינו ושטח לפניו את בקשתו: זמן קצר קודם לכן הוא רכש לו מכונית חדשה, ועל מנת שתשרה בה הברכה, הוא מבקש להסיע בה פעם אחת את הרב.

ואכן, כעבור זמן לא רב המתינה המכונית למטה, ורבי חיים נכנס לתוכה. היהודי מאושר כולו, נפנה להתניע את הרכב, אולם למרבה הפלא, לא הצליח לעשות זאת. הוא ניסה שוב, משוכנע שהפעם הכל יהיה בסדר, אולם הניסיון כשל שנית.

"מה כבר קרה לרכב?" מלמל לעצמו, "הלא לפני דקות ספורות הוא עבד כרגיל!" אולם הרכב לא הותנע. רבי חיים, שהבחין בכך, הרגיע אותו שלא קרה דבר, ופעם אחרת הוא ייסע אתו, ויצא מן הרכב.

בדיוק ברגע שבו יצא רבי חיים, הצליח היהודי להפעיל את המנוע. הוא סימן בהתרגשות לרב שיכנס בחזרה, הרב נכנס, והיהודי העביר הילוך כדי להתחיל בנסיעה, והנה, מעשה שטן, שוב כבה המנוע, וכל הניסיונות להתניע שוב - נכשלו.

שוב הרגיע אותו רבי חיים: "לא נורא!" ויצא החוצה, ובדיוק כאשר יצא, הצליח היהודי להתניע. שוב הוא קרא: "הרב, הרב, אפשר להיכנס!", ושוב דמם המנוע בדיוק כשרבי חיים נכנס.

בשלב זה פנה אליו רבי חיים ושאל: "למי שייך הרכב הזה?" - "לי", השיב האיש. "ומנין הכסף לרכישתו?", המשיך רבי חיים לחקור. "מהבן שלי", סיפר האיש. "וממה מתפרנס הבן?" לא הירפה הרב. "הוא מלווה בריבית"..." השיב האיש בשפל קול.

הרכב אמנם נסע, אך 'ספר תורה' הוא לא הצליח לשאת בתוכו...

קונים נעלים חדשות ומי יורש את החולצה מהאחות הגדולה וכו', אין ספור החלטות שעלינו להעביר במסגרת ניהול הבית וגידול הילדים. עלינו לזכור שמערכת בריאה היא כזאת היוודעת להבדיל בין השלב המשפטי לשלב הביצועי, בכל החלטה יש שני שלבים: השלב הראשון הוא זה שלפני קבלת החלטות או אמורים לשמוע את הטענות והנימוקים למה הילד מרגיש שדווקא לו מגיע לנסוע הפעם, אנחנו נשדר מוכנות להבין למה הוא מרגיש שדווקא לו מגיע זוג נעליים חדשות. בשלב השני, לאחר ששקלנו והחלטנו וקבענו, מאותו הרגע הכל עובר למחלקה הביצועית - השופט, ומאותו רגע אין שינויים ואין החלטות. בית בו הכול נתון לדיון בכל רגע נתון, אינו בית בריא. בית בו פועלת רק מערכת משפטית הוא בית שבו הילדים לא יהיו מרוצים. אחד היסודות היותר מפורסמים בשם הרש"ר הירש זצ"ל, הוא שדבר שהוחלט לא משנים, מהרגע בו החלטנו אנחנו נעסוק רק ביישום, ללא ערעורים ודיונים. אם לא יודעים לעבור מהשלב המשפטי לשלב הביצועי, נהפכים לאט לאט להורים מותשים שעסוקים בהסברה וויכוחים במקום לעשות את מה שצריך. המשך בגליון הבא